

İSPANYA ÇALIŞMA ZİYARETİ RAPORU

(Barcelona-Madrid, 25-29 Haziran 2012)

KONUSU : Mahkeme Yönetimi Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında İspanya Adalet Akademisi, adli teftiş mekanizmaları, mahkemelerin idari işleyişi, adli sistemin organizasyonu gibi konular incelenmiştir.

FİNANSMAN : Proje Bütçesi.

KATILIMCILAR :

- 1- Ömer KÖROĞLU (HSYK 3. Daire Üyesi)
- 2- Av.Rasim AYTİN (HSYK 3. Daire Üyesi)
- 3- Selim YILDIZ (HSYK Teftiş Kurulu Başkanı)
- 4- Yaşar ŞİMŞEK (İç Denetim Birimi Başkanı)
- 5- Adem KARTAL (HSYK Teftiş Kurulu Başkan Yrd.)
- 6- İsmail AKKOL (Bakanlık Teftiş Kurulu Başkan Yrd.)
- 7- Cengiz TANRIKULU (ABGM Genel Müdür Yrd.)
- 8- Meral KAYA (PGM Genel Müdür Yardımcısı)
- 9- Engin SELİMOĞLU (HSYK Başmüfettişi)
- 10- Mustafa YILMAZ (HSYK Başmüfettişi)
- 11- Mustafa TİRYAKİ (Adalet Başmüfettişi)
- 12- Cihan YILDIZ (Adalet Başmüfettişi)
- 13- Mecit GÜRİSOY (Adalet Başmüfettişi)
- 14- Ercan AYDEMİR (Adalet Başmüfettişi)
- 15- Hüseyin AYANOĞLU (PGM Tetkik Hâkimi)
- 16- Güniz GÜRER (Avrupa Konseyi Proje Asistanı)

ZİYARET EDİLEN KURUMLAR :

1. Barcelona Adalet Akademisi - Barcelona
2. Barcelona Adalet Merkezi - Barcelona
3. Başsavcılık -Madrid
4. Adalet Bakanlığı - Madrid
5. Adliye Ziyareti - Cuenca
6. Yüksek Yargı Konseyi - Madrid
7. Yüksek Yargı Konseyi Teftiş Kurulu - Madrid

I. GİRİŞ

Bakanlığımız ile Avrupa Konseyi tarafından birlikte yürütülen Mahkeme Yönetimi Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında Avrupa ülkelerindeki adli sistemlerin incelenmesi amacıyla, Bakanlık makamının 13/06/2012 tarihli onayı ile 25-29 Haziran 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilen çalışma ziyaretine, Bakanlığımız Teftiş Kurulu ve diğer birimler ile HSYK Üye ve Teftiş Kurulu Başkanlığından katılımı ile oluşan heyet tarafından İspanya'daki ilgili kişi ve kurumlarla toplantılar yapılmış ve mahkemeler de dahil olmak üzere yerinde incelemeler yapılmıştır.

Çalışma ziyareti sonrasında düzenlenen iş bu raporda, İspanya'da yargı alanındaki aktörler, adli sistem ve denetimi hakkında genel bilgiler verilmiştir. Anılan ülkede mahkemelerin teşkilatlanması, teftiş ve denetim sisteminin yapısı itibarıyla ülkemizden farklılıklar göstermekte olup, ülkemiz açısından faydalı olabilecek izlenimlerde bulunulmuştur.

II. ÜLKEYE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

İspanya ya da resmî adıyla İspanya Krallığı Avrupa'nın güneybatısında, İber Yarımadası'nda yer alan bir Akdeniz ülkesidir.

İspanya, Fransa'dan sonra Batı Avrupa'daki ikinci büyük ülkedir. İspanya parlamenter demokrasi şeklinde örgütlenmiş bir anayasal monarşi rejimi ile yönetilmektedir.

1975'te Francisco Franco'nun ölümünden sonra, Franco rejiminin dış ilişkileri engellediği İspanya, dış ilişkilerini geliştirmeye karar vermiştir. 1982'de NATO, 1986'da ise Avrupa Birliği üyesi olmuştur. 2001'de Kuzey Kore ile ilişkilerin normalleşmesi ile de İspanya tüm dünya ile ilişkilerini düzeltmiştir.

1978 anayasası ile İspanya 17 özerk bölgeye ve 2 özerk şehre ayrılmıştır. Ayrıca İspanya'da elli il bulunmaktadır. Ülke nüfusu yaklaşık olarak 48 milyon olup, ülke genelinde % 99 oranında İspanyolca ile Katalanca ve Galiçyaca gibi diller de az oranda da olsa konuşulmaktadır.

III. ZİYARET EDİLEN KURUMLAR

A. 26/06/2012 Tarihinde Ziyaret Edilen Yerler ve Yapılan Görüşmeler

a. Adalet Akademisi

Heyetimiz Barcelona şehrinde bulunan adalet akademisi dış ilişkiler birim başkanı kıdemli hâkim Isabel TOMAS GARCIA tarafından karşılanmış olup, kendisi tarafından yapılan sunumda;

Barcelona Adalet Akademisinin Avrupa adli eğitiminde referans durumunda olduğu, hâkim adaylarının eğitimi ile hâkimlerin meslek içi eğitimlerinin yanında ayrıca araştırma merkezi ve eğiticilerin eğitilmesi hizmetinin de verildiği, hâkimlerin yürütmeye bağlı olmadığı, ancak savcıların hükümete bağlı olduğu ifade edilmiştir.

İspanya'da adli eğitim hazırlıklarının Adalet Bakanlığı'na bağlı olarak 1944 yılında başladığı, hâkimler, savcılar ve adli sekreterlere eğitim verildiği, ancak 1997 de yapılan yasa değişiklikleri ile adalet akademisi Adalet Bakanlığı'ndan ayrılarak Hâkimler Yüksek Konseyi'ne bağlandığı ve hâkimler tarafından yönetildiği belirtilmiştir.

Adalet akademisinin Madrid'te meslek içi eğitim veren ayrı bir birimi olduğu, savcılık ve hâkimlik mesleğine girişin yarışma sınavı ile yapıldığı, sınavın çok seçenekli bir test olup, 100 sorudan oluştuğu ve 4 şıklı olduğu, bir şikkın net yanlış olduğu, diğer üç şikkın birbirine çok yakın olup içlerinden en doğru olanın doğru cevap sayıldığı, her yıl 4 bin öğrencinin başvuru yaptığı, hukuk fakültesi mezunu bir kişinin ancak 4-5 yıl bir hazırlık ile bu sınavı geçebildiği, 4 yıl eğitim ve 1 yıl masterdan sonra, 4-5 yıl sınav hazırlığının sürdüğü, adayların büyük bir kısmının ilk sınavda elendiğini, yazılıyı geçenlerin iki ayrı sözlü sınava tabi tutulduğu, sözlü sınavda altı tane sorunun çektirildiği ve 5 konu üzerinde konuşma hazırlandığı, ceza, usul, ticaret, iş hukukundan

konuların belirlendiği, bu aşamada adaylara hâkim veya savcı mesleklerinden hangisini tercih ettiklerinin sorulduğu, en yüksek notları alanların hâkimliği seçtikleri belirtilmiştir.

Hâkim adayı olarak seçilenlerin Barcelona'da 1 yıl teorik ve uygulamalı bir eğitimden sonra, mahkemelere dağıtılarak kendilerine görev stajı yaptırıldığı, savcılığı seçenlerin ise Madrid'de bulunan akademide 3 ay kurs aldıkları,

Eğitim sonunda başarılı olamayanlara bir kere daha hak verildiği, eğitimde adaylara “halkın hizmeti için varsınız, halk önemlidir” gibi hatırlatmalarda bulunulduğu, etik eğitiminin de ihmal edilmediği,

Staj sırasında simülasyonla eğitime önem verildiği, adayların cezaevlerini, avukat bürolarını, adli tabipleri ziyaret ettikleri, ayrıca yabancı dil, iletişim teknikleri, arabuluculuk eğitimi de aldıkları,

İfade edilmiştir.

İkinci eğitim aşamasının uygulamalı gerçekteğiği, hukuk mahkemesi, ceza ceza mahkemesi, aile mahkemesi, kadına karşı şiddet uygulaması mahkemesi gibi, mahkemelerde pratik yaptırıldığı,

İspanya'da suç araştırmasını hâkimlerin yaptığı, savcının bu aşamada işbirlikçi olduğu, tanık beyanlarının alınması, adli polise talimat verilmesi, gözaltına alma, tutuklama, iletişimin tespiti kararı, vb. işlemlerin sorgu hakimi tarafından yapıldığı,

Adalet Akademisinde verilen mesleki eğitimde; delillerin değerlendirilmesi, karar yazılması, kararda gerekçe ve delillerin tartışılması, personel idaresi gibi konulara ağırlık verildiği,

Ayrıca; davalar üzerinde de çalışma yapıldığı, basamak basamak ilerlenerek ilk olarak vatandaşın avukat ile görüşmesinin temsili video görüntülerinin izletildiği, daha sonra hâkim önüne olayın gelişinin gösterildiği, bu şekilde adayların dava sürecini inceleme fırsatını buldukları, akademiye başka ülkelerden de öğrenci kabul edildiği, özellikle Latin Amerika ülkelerinden 2195 hâkim adayına eğitim verildiği,

Belirtmiştir.

Hâkimlerin meslek içi sürekli eğitimlerinin Madrid'te bulunan akademide yapıldığı, bu güne kadar 70 bin hâkime eğitim verildiği, ayrıca online eğitim uygulamasının bulunduğu, uzaktan eğitim sonrası hâkimlerin kısa sürelerle akademiye çağrılarak fiziki eğitim de verildiği açıklanmıştır.

İsteyen adayın materyal temin ederek sınava kendisinin hazırlandığı veya hâkimlerden ücreti karşılığı eğitim alabildikleri, sınavları Yüksek Yargı Konseyi'nin yaptığı, savcı adayı da alındığı için 6 kişilik sınav heyetinin 2 üyesinin Adalet Bakanlığı temsilcisi olduğu,

Hâkimlerin mahkeme (yetki) değişiminde akademide kursa katılarak o konunun ihtisas eğitimini yaptıktan sonra göreve başlayabildiğini, (Aile, çocuk, medeni, ceza gibi)

Akademide hâkim/savcı ve üniversite öğretim görevlilerinden oluşan 14 eğitimcinin olduğu, (1 savcı, 3 öğretim üyesi ve diğerleri hâkim) noterler, adli tıp uzmanı gibi değişik alanlarda eğitim verenlerin de bulunduğu, tayinleri Yüksek Hâkimler Konseyinin gerçekleştirdiği, akademiden mezun olan hâkimlerin nihai atamasının kral tarafından yapıldığı, 10 yıl avukatlık yapanların da hâkimliğe geçebildiği, bunun için % 25 kontenjan bulunduğu, sınavın daha farklı ve stajın 3 ay gibi daha kısa olduğu, hâkimliğe girmek için yaş sınırının olmadığı, ülke genelinde 5.000 hâkim ile 3.000 savcının görev yaptığı, ayrıca hâkim/savcı meslekleri arasında geçiş olmadığı,

İfade edilmiştir.

b. Barcelona Adalet Merkezi

Isabel TOMAS GARCIA

Hâkim Isabel eşliğinde gezilen ve “adalet şehri” olarak ifade edilen merkezde, girişin müşterek olduğu ancak savcılık, hukuk mahkemeleri, ceza mahkemeleri, sorgu hâkimliği, adli tıp şeklinde ayrılan farklı blokların bulunduğu, girişte güvenlik güçlerince ve x-ray cihazları ile aramalarının yapıldığı, sabah saatlerinde birden fazla turnike olmasına rağmen yoğunluktan dolayı bir kalabalığın olduğu, turnikeden geçtikten sonra diğer bloklara gidişlerin bulunduğu ortak alana gelindiği, alanın ortasında 4-6 memurun çalıştığı danışma masası ve kısmen ön büro işlemlerinin

yürütüldüğü bir bankonun bulunduğu, diğer binaların ilk üç katına girişteki güvenli kapıdan girilerek herkesçe ulaşılabilirdi ancak diğer katlara görevliler haricinde kimsenin giremediği, binanın girişinde herkesçe rahatlıkla görülebilecek bir yerde kırmızıya boyanmış ve yüksek yargıçlar konseyi tarafından değerlendirilen şikayet kutularının bulunduğu, adliye uygulamaları ile alakalı şikayeti olanların dilekçe yazıp kutuya atabildiği, tüm blokların güvenlik, temizlik, kırtasiye ihtiyaçlarının müşterek idari birimce yerine getirildiği, hâkimler veya savcılarının idari işlere karışmadıkları,

Binanın güvenliğini belediye polisinin sağladığı, polis şefi eşliğinde binanın gezilmesi sırasında alt katında gözlem altına alınanların koşullarının olduğu, burada bekletilerek soruşturma hâkimince işlemlerinin yapıldığı, hâkim kararı ile gözlem altına alınanların ya serbest bırakıldığı ya da tutuklanarak cezaevlerine gönderildiği, ayrıca bu kişilerin tedbir olarak belli bir süre takip birimlerine gelerek imza atmalarının da istenebildiği,

Sorgu hâkimlerinin odalarının yanında küçük ifade alma odalarının bulunduğu, her katta kalem benzeri büroların olduğu, vatandaşların içeriye girmeden bürolarda işlemlerini yaptırabildikleri, duruşma salonlarında tanıkların girmesi için de ayrı kapı ve bölüm bulunduğu, tanıkların isterlerse beyanda bulunurken seyyar bir bölme (paravan) ile gizlenebildikleri, duruşmaların sesli ve görüntülü kayıt altına alındığı, ayrıca zabıt tutulmadığı, her hâkimin bir adli sekreter ile 5-6 tane idari personeli bulunduğu, hâkimlerin asıl görevlerinin duruşma yönetmek ve kararları gerekçeli olarak yazmak olduğu, adliyede 1-2 tane kadrolu basın sözcüsü bulunduğu, iletişim eğitimi almış bu kişilerin medyayı yakından ilgilendiren davalarda basının ve kamuoyunun doğru bilendirilmesi adına hâkimlerden edindikleri bilgileri basın mensupları ile uygun bir şekilde paylaştıkları,

Adalet şehrinin hemen bitişiğinde adli tıp hizmet binası ile devlet tarafından atanan avukatların hizmet binaları gibi adliyelerle işbirliği içinde olan diğer kurum binalarının da bulunduğu,

Adliye binalarının iki yönden girişleri olup, güvenlik görevlileri tarafından duyarlı kapılar vasıtasıyla bu girişlerin kontrol edildiği, sabahları kapılarda sıra oluştuğu, mesainin saat 14:00'te bitmesi nedeniyle adliyenin diğer birimlerinde inceleme imkanı bulunamadığı,

Adliye binasının dış yüzeyinin ve koridor bölmelerinin tamamen camlardan oluştuğu, bu durumun güneş ışığından maksimum faydalanmayı sağladığı gibi bina içinde fiziki değişiklikler yapılması gerektiğinde de cam duvarların kolayca sökülüp değişiklikler yapılabildiği, ayrıca binanın içinde maliyeti artırıcı ve gösterişe kaçabilecek herhangi bir mefruşatın bulunmadığı, duruşma salonlarında ses ve görüntü kaydı için birden fazla kameranın bulunduğu,

Beyan ve müşahede edilmiştir.

B. 27/06/2012 Tarihinde Ziyaret Edilen Yerler ve Yapılan Görüşmeler

a. Başsavcılık

Heyetimiz Madrid şehrinde bulunan Başsavcılık binasında Uluslararası İşbirliği Biriminden Kıdemli Savcı Arantza SAN JOSE tarafından karşılanmış olup, savcılık teşkilatı ve denetlenmesi hakkında kendisi tarafından bilgilendirilmiştir.

Başsavcılığın, savcılık teşkilatının başı olduğu, yargı erkinin bir parçası olan savcılık kurumunun dayanağını Anayasa'dan aldığı, işleyişe ilişkin iç tüzüklerinin bulunduğu, 2007 yılında gerçekleştirilen yasal düzenleme ile savcılık kurumunda önemli değişiklikler yapıldığı, savcı ve hâkim olmak için sınavın ortak olduğu, akademi sırasında hâkim veya savcı olarak ayrıldığı, savcılığın bağımsızlık, birlik ve yasallık ilkelerine uygun çalıştığı,

Ülke genelinde 2012 itibarıyla 2.400 savcının görev yaptığı, savcıların mahkemelere katılarak vatandaşın aldığı hukuk hizmetinin adalete uygunluğunu denetledikleri, ayrıca mahkemelerin bağımsızlığını da denetledikleri, Devlet başsavcısından aşağıya doğru hiyerarşik bir yapılanmanın olduğu, tarafsızlık ve yasallığın savcılığın ana unsuru olduğu, savcılığın Yüksek Hâkimler Konseyi'ne veya Adalet Bakanı'na bağlı olmadığı, Başsavcı'nın savcılar arasından kıdem ve başarı durumuna göre önerilerek doğrudan hükümet tarafından seçildiği, atamada siyasi bir tercihin söz konusu olmadığı, Başsavcının 4 yıllık bir süre için seçildiği,

Belirtilmiştir.

Savcıların ceza mahkemeleri, sosyal mahkemeler ve aile mahkemelerinde de görev ifa ettikleri, hukuk mahkemeleri ile idare mahkemelerinde görülen davaların

toplumu etkilemesine göre savcının bulunup bulunmayacağına kararlaştırıldığı, ancak ceza davalarında zorunlu olarak buldukları,

Savcılığın elinde bulunan delillere göre suç duyurusunda veya ceza talebinde bulunduğu, mağdurların haklarının savunulmasının da savcılarının medeni hukuk alanında ki görevlerinden olduğu,

Polise talimat verme, ceza ve tutuk evlerini gözetlemenin savcılık makamının görevleri arasında bulunduğu,

Savcılığın ceza davası safhalarının tümüne itiraz hakkı olduğu, ayrıca mağdurun ekonomik zararının giderilmesi için gerekenleri yapabildiği, mağdurun haklarını korumak için avukat tutma zorunluluğunun olmadığı bu konuda direkt savcıya başvurabildiği, savcının mağdur adına zarar tazmini başvurularını da yapabildiği, koruma tedbirleri konusunda savcı tarafından talimat verilebildiği,

Mahkemelerin mahkûmiyet kararı verebilmesi için savcının talebinin gerekli olduğu, sorgu hâkiminin delilleri toplayıp savcıya verdiği, savcının delilleri yeterli görmesi halinde iddianame dava açtığı, delilleri eksik görürse soruşturmayı derinleştirip yeni delil toplayabildiği, delil yok ise soruşturmayı işleminden kaldırdığı (takipsizlik), ayrıca savcının uyuşturucu, kaçakçılık ve yolsuzluk davalarında bizzat araştırma da yapabildiği ve ceza mahkemelerinde mağdur lehine tazminat davaları açabildiği,

Hukuk mahkemelerinde; evliliğin iptali davalarında keza boşanma davasında reşit olmayan çocukların velayeti konusunda, iş göremezlik durumuna bağlı tazminat davasında, çocuk tarafından velisine karşı açılan davalarda ve genel olarak herhangi bir davanın görülmesi sırasında temel hakların ihlali söz konusu olursa savcılığın müdahil olabildiği,

İdari davalarda; mahkemenin yetkisine yönelik bir itiraz varsa, yargılama sırasında yasanın yorumunda hata yapılmış ise, bir temel hakkın çiğnendiği yönünde emare varsa temyiz hakkının saklı tutulması için savcılarının idari davaya katılabildikleri, ayrıca taraflardan birinin itirazı üzerine savcının mecburen davaya müdahil olabildiği,

Beyan edilmiştir.

Yargıtay'da görevli savcıların uzmanlaştıkları, ancak mahkemelerdeki savcılar arasında hukuk ve ceza olarak bir ayrımın bulunmadığı, çevre hukuku alanında, şirket ana sözleşmelerinde, işten çıkarmalarda yasaya aykırılık varsa veya temel haklarda ihlal olursa temyiz yoluna başvurdukları, sonuç olarak savcıların bütün davalara katılmak durumunda kaldıkları,

Suçtan zarar gören vatandaşın doğrudan polise, nöbetçi sorgu hâkimine veya savcıya ihbarda bulunabildiği,

Yavaş ilerleyen, yargılamayı geciktiren ve savcılar ile aralarında yetki karmaşası yaratan sorgu hâkimliği sistemini kaldırmayı düşündükleri,

Anayasa Mahkemesi'nde ve Sayıştay'da da savcılarının çalıştığı, çocuk savcılığının oldukça uzmanlaşmış olduğu, reşit olmayan çocukların korunması, velayet altına alınmaları gibi tüm işlemlerin savcılarının kontrolünde yapıldığı, çocukların suç işlemleri halinde de soruşturma ve davaların savcılarca takip edildiği,

Devlet Başsavcısının savcılık kurumunun başı olup başsavcılığın bünyesinde teftiş, teknik sekreterlik, uluslararası ilişkiler gibi bölümlerin bulunduğu, başsavcı ile yüksek sınıftaki savcılarının katılımıyla başsavcıya danışmanlık hizmeti veren savcılar konseyinin keza deneyimli başsavcılar konseyinin bulunduğu, her eyalette bir başsavcının olduğu, konseye 17 eyalet başsavcısının katıldığı, 50 ilde savcılık biriminin olduğu, ceza mahkemesi olan her yerde savcılık teşkilatının kurulmasının genel kriter olduğu

İfade edilmiştir.

Başsavcılık Teftiş Birimi:

Başsavcıya hiyerarşik olarak bağlı birimler olduğu, teknik servis, destek servisi, teftiş servisi gibi birimlerde çalışan personelin hepsinin savcı unvanlı bulunduğu, savcı ve hâkimlerin teftiş kurullarının ayrı olduğu, Başsavcılığın bağımsız bir kuruluş olması nedeniyle bünyesinde Adalet Bakanlığı personelinin çalışmadığı, ancak bütçenin Adalet Bakanlığınca tahsis edildiğini, ülke genelinde 2.400 savcıya toplam 10 kişiden oluşan müfettiş savcılarca bakıldığı, teftişlerde savcılıkların ve savcılarının sorunlarının tespit edilip bu sorunlara çözüm önerileri getirildiği, savcılarının hiyerarşik olarak Başsavcılığa bağlı olduklarından ve hiyerarşik olarak tüm işlemleri kontrol edildiğinden haklarındaki

disiplin soruşturması sayısının bağımsız olan hâkimlere nazaran daha az olduğu, savcıların görev sırasında her zaman en kıdemli savcıya danışarak hareket ettikleri için hata yapma şanslarının daha az olduğu, 17 bölge savcılığı için 2007 yılında yapılan düzenlemelerle bir başsavcılığa bağlandığı, yani otonom bölge başsavcılıkları olduğu,

Otonom bölge başsavcıları tarafından yapılan denetim sonuçlarının rapor halinde merkezdeki başsavcılık teftiş birimine gönderildiği, teftiş biriminin bu raporları inceleyerek sorunlu alanlar varsa bunlara eğildikleri, ayrıca müfettiş savcılarının bölgelere giderek fiziki teftiş gerçekleştirdikleri,

Teftiş sırasında denetlenen savcılıkların organizasyon yapıları, teşkilat yapıları ve yürüttükleri işlemler üzerinde durulduğu, yapıcı ve önleyici teftiş anlayışının benimsendiği, bölge başsavcılarınca üç ayda bir bölgesinde görevli savcılara yönelik inceleme raporları gönderildiği, dava bekleme süreleri, kaç dava geldiği, kaç tanesinin sonuçlandığı gibi dava süreçlerinin ve sonuçlarının kontrol edildiği, ayrıca iptal ve geri çekilen davaların sebeplerine yönelikte incelemelerde buldukları,

Her yıl teftiş ziyaret programının hazırlanarak ve ilgili savcılıklara bildirildiği, programda müfettişlerin görev alanlarının belirlendiği, teftiş raporunda savcılık sistemine yönelik iyi uygulama örnekleri yanında kötü giden işlere yer verildiği, sorunlara yönelik öneri ve tavsiyelerde bulunduğu, sonraki teftişte ilk rapordaki öneri ve tavsiyelere uygun davranılıp davranılmadığının tespit edildiği, denetime 2-3 kişilik denetim ekibiyle 2-7 gün sürelerle gidildiği, 50 il savcılığı yanında ile bağlı savcılıkların da denetime alınabildiği, il başsavcılarının kendi bölgesindeki savcılarının daha iyi çalışması için gözetim yaptığı, teftiş sonucu düzenlenen raporun başsavcıya verildiği, başsavcının raporu eksik bulması halinde ikmal ettirdiği, rapora karşı idari yargıya gidilemediği, müfettişlerin savcılarının disiplin suçlarından dolayı ceza verme yetkileri bulunmadığı, bu cezayı bölge başsavcılarının verebildiği, müfettiş raporlarında savcılara yönelik çok ciddi ithamlarda bulunulmadığı,

İfade edilmiştir.

b. Adalet Bakanlığı

Heyetimiz Madrid şehrinde bulunan İspanya Adalet Bakanlığı binasında Angel LLORENTE (Yargı Alanında Uluslararası İşbirliği Genel Müdürü), Marta BALLESTEROS (İspanya Barolar Birliği Üyesi), Mar GOMEZ ARROYO (Genel

Müdür Yardımcısı, Yargı İdaresi Genel Sekreterliği Modernizasyon Programı), Manuel JAEN VALLEJO (Yazı İşleri Müdürü, Yargı İdaresi Genel Sekreterliği Danışmanı), Javier GARRIDO RAMOS (Yazı İşleri Müdürü, Yargı İdaresi Genel Sekreterliği Kalem Danışman Koordinatör) tan oluşan heyetçe karşılanmıştır.

Adli katip bölümünün Adalet Bakanlığı içerisinde genel müdür yardımcılığı şeklinde örgütlendiği,

Yüksek Hâkimler Konseyinin bağımsız bir organ olarak Anayasa'da düzenlendiği, adli sistemde ihtiyaç duyulan bütün birimlerin Adalet Bakanlığı ile eyaletlerce sağlandığı, personel ve malzeme masraflarının Bakanlığın bütçesinin büyük bir kısmını oluşturduğu ve müsteşar yardımcılığı tarafından organize edildiği,

Adli katiplik biriminin, bütçe-harcama, bilgi işlem sistemlerinin uygulanması, kayıt işlemleri ve diğer kurumlarla olan ilişkileri (avukatlık konseyi, savcılık gibi) koordine ettiği,

Adli katiplerin tüm İspanya yargı teşkilatı içinde bulunduğu, mahkemede yapılan bir takım işlemleri (tanık dinleme gibi) kendisi yürüttüğü, mahkeme bürosunu idare ettiği ve adli emanet işlerine de baktığı,

Belirtilmiştir.

Barolar Birliği Temsilcisi; adli teftiş kurumunun yargı sisteminin bir garantisi olduğunu, baroların teftişin yapılacağı birimden önceden haberdar edildiğini, ancak teftiş sonucunda bilgilendirilmediklerini bu nedenle rapor içeriği hakkında bilgilerinin olmadığını, adli sistemin hedeflerine ulaşip ulaşmadığının teftiş sayesinde ölçüldüğünü, İspanya'da avukat olmak için hukuk fakültesi mezunu olmanın zorunlu ve yeterli olduğunu, ancak iki yıl sonra avukat olmak isteyenlere bir test sınavı yapılarak yeterlilik tespitinin planlandığını bildirmiştir.

Müsteşar yardımcılığında danışman olarak çalışan birinci sınıf hâkim sunumunda; İspanya'da hakimlerin bağımsız olarak görev yaptığını ve en fazla yetkiye sahip kişiler olduğunu,

Sorgu hâkimlerinin soruşturma işlemlerini yürüttüklerini yakında yapılacak kanun değişikliği ile bu işlemlerin savcılar tarafından da yapılacağını, savcının mağdurla

görüşerek uzlaşma sistemini işleteceğini, teknik ve idari işlerden de sorgu hâkiminin sorumlu olacağını,

Yargı hizmetlerini hızlandırmak amacıyla yargı ofisi kurmayı planladıklarını, medeni hukuk ve ticaret hukuku alanında düzenlemeler yapılacağını, her kamu personelinin iş bölümlerinin açıkça tanımlanması gerektiğini, arşiv işlemleri, destek işlemleri ve icra işlemleri gibi yargı ofisinin yönetiminin adli katipler tarafından yapıldığını, adli katiplerin doğrudan Adalet Bakanlığı'na bağlı olup, hâkim ve savcılar gibi sınava girdiklerini ve sınavı kazananların doğrudan işe başlatıldığını,

İfade etmiştir.

Müsteşar yardımcılığında danışman olarak çalışan adli katip sunumunda; yargı ofisinde çalışanların adli sistem içinde yeniden görevlerinin düzenleneceğini, para işlemlerinin de bu kişilere verildiğini, Adalet Bakanlığı ile bir banka arasında anlaşma yapıldığını, 1988 yılından bu yana nakit ile işlem yapmadıklarını, 2001 yılında yeni bir banka ile anlaştıklarını ve tüm kayıtların bankadan izlendiğini, şifre sistemiyle bankaya ulaşıp işlem yapılmakta olduğunu, bu sistemin mahkemelerdeki yargı çalışanları tarafından kullanıldığını, personel ekranlarından kısıtlı işlemlerin yapabilmekte olduğunu, adliye sekreterinin ise ayrıca para çekebildiğini ve para yatıracak kişilere de ödeme belgelerini verebildiğini belirtmiştir.

Program ve Modernizasyon Müdür Yardımcısı sunumunda; Bakanlık bünyesinde yapılan bütün modernizasyondan sorumlu olduğunu, mahkeme ve yargı sisteminin modern ve hızlı çalışması için yeni sistemler geliştirdiklerini, idari organlara karar alma süreçlerinde yardımcı olmaya çalıştıklarını, Stratejik Plan'ın Bakanlık tarafından hazırlandığını ve eylem planıyla uygulamaya konulduğunu, genel sekreterlik tarafından hazırlanan eylem planının birimlerce uygulandığını, farklı birimler arasındaki aktivitelerin geliştirilmesinin üçüncü program olarak ortaya çıktığını ve genel sekreterlik tarafından belirlendiğini, son programın yargı idaresinin yönetiminin güçlendirilmesinin sağlanması olduğunu, eldeki verilerin en iyi şekilde kullanılmasının amaçlandığını, her bir programın yöneticilerinin olduğunu, bütün programların yürütülmesine ilişkin rapor hazırlayıp yönetim aşamasındaki kişilere bilgi verildiğini ifade etmiştir.

Adli katip sunumunda; modernizasyon kapsamında adli katiplerin genel müdür olarak çalıştığı, yeni mahkeme ofislerinin uygulanması projesi kapsamında karar verme dışındaki bütün işlerin adli katiplerce organize edildiği, adli katiplerin en üst seviyesinde müsteşar yardımcılığının bulunduğu, müsteşar yardımcısının altında her eyalet için devlet sekreterinin bulunduğunu, altlarında il bazında koordinatör adli katiplerin bulunduğunu, katı bir hiyerarşik yapı oluşturularak adli sekreterlerin homojen bir yapıda ülke çapında hizmet vermelerinin sağlandığı, adli sekreterlere belli konulara mahsus emir verilemeyeceğini, şahit dinlenmesi gibi ancak yapılan işlemlerin takibi noktasında bilgi verdiklerini,

Hâkim ve adli katibin aynı fiziki ortamda çalıştığını ancak yeni organizasyonda adli katiplerin ortak servislerde çalışacağını, hâkimlerin de istedikleri anda dosyaları hakkında bilgi alabileceklerini, bu nedenle bu alanların Adalet Bakanlığının değil Yüksek Hâkimler Konseyinin denetimi altında olacağını, bilgi işlem sistemleri aracılığıyla çok yoğun şekilde sanal teftişlere tabi olduklarını, adli katiplerin ayrıca verilen kararların icrasını da sağladıklarını,

Belirtmiştir.

C. 28.06.2012 Tarihinde Ziyaret Edilen Yerler ve Yapılan Görüşmeler

Cuenca Adliyesi

Heyetimiz Cuenca şehrinde bulunan adliye binasında Mahkeme Başkanı Jose Eduardo MARTINEZ MEDIAVILLA tarafından karşılanmış olup, ilgili adliye hakkında genel bilgiler vermiştir:

Cuenca Adliyesinde 1 sosyal mahkeme, 1 idare mahkemesi, 1 çocuk mahkemesi, 4 hukuk mahkemesi, 2 ceza mahkemesinde 9 hâkimin görev yaptığını, ayrıca adliyeden bağımsız savcılık biriminde 8-9 savcının bulunduğunu, halen 14.000 davaya baktıklarını, bunların 1.000'inin istinafa gittiğini,

İspanya'da önceleri her mahkemenin davanın başından sonuna kadar işlemlerini yürüten bağımsız büroları bulunduğunu, son yıllarda mahkemelerin ortak işlemlerinin (örneğin gelen evrak, mahkeme kararlarının infazı, arşiv işlemleri gibi) aynı (müşterek) servislerde toplanması uygulamasının pilot olarak başlatıldığını, genel olarak adliyelerde ceza, hukuk ve adli katip birimlerinin bulunduğu, adli katip altında

memurların bulunduğunu, bu birimlere hizmet veren ortak servislerin olduğunu, gelen evrakın ortak servislerde kayıt edilip ilgili birimlere dağıtıldığını, bu birimlerin adli katip tarafından yönetildiğini, mahkeme kararlarının da ortak servis tarafından yerine getirildiğini, her mahkemenin kendi kaleminin yanında genel hizmetler ve mahkeme kararlarının uygulanmasına yönelik ortak servisinin olduğunu,

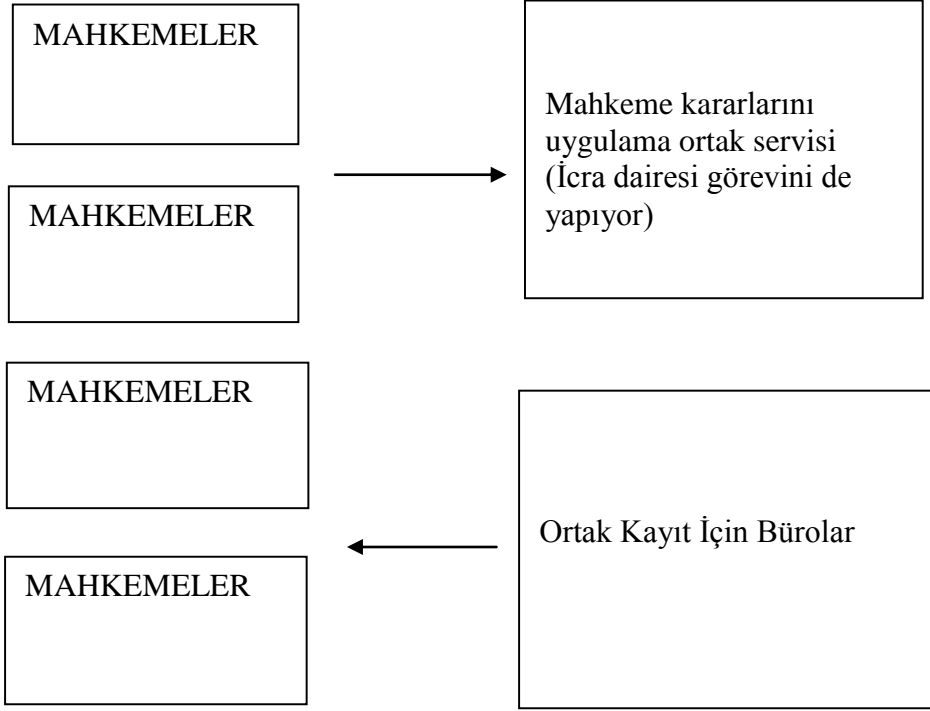
Savcıların duruşmalara katıldığını ve iddianameleri hazırladıklarını, hâkimlerin yargılamayı yürütüp kararları verdiğini,

Ortak servisin Cuenca adliyesinde pilot uygulaması mevcut olup, bu uygulamanın henüz ülke genelindeki tüm adliyelere yayılmadığı sadece beş il adliyesinde denendiği,

Ortak servis uygulamasının birkaç aşamayı birlikte içerdiği, Cuenca Adliyesinde duruşma gününe kadar yapılacak işlemlerin yürütüldüğü ortak servisin bulunmadığı, diğer pilot adliyelerde ise bu ortak servisin de bulunduğu,

Ortak servislerin şikayetlerin alınması ve karar verilmesi hariç diğer bütün işlemlerin yapıldığı yerler olduğunu, (tanık bildirme, dilekçe ibrazı, bilgi edinme vs. işlemlerin ortak servisler aracılığıyla yapıldığı) mahkeme servisinde karar verildikten sonra kararların yerine getirilmesi için ortak servise gönderildiğini ve burası tarafından infaz edildiğini, ancak kararın temyizi halinde istinaf mahkemesine gönderildiğini, karar ceza hukukuna ilişkin ise veya çocukla ilgili ise infaz bölümünde savcının da bulunduğunu, savcılık makamının adli sistemin dışında olduğunu ancak taraf olduğu davaları takip edip bilgi aldığını,

Bu model ile büyük adliyelerde sistemin daha hızlı çalışacağına inandıklarını, yeni sistemin uzmanlaşmayı, personelden tasarrufu ve uygulama birliğini sağladığını, ortak ofislerde iki tane şube müdürünün olduğunu, gerekirse daha fazla şubelere de ayrılabilmesini, buradaki amacın kişilerin ve bölümlerin ihtisaslaşmasını sağlamak olduğunu, bir bölüm sadece belli bir işi yaparsa (uzmanlaşma) tüm mahkemeler için aynı kalitede iş üretileceğini, ayrıca mahkemelerde personel sıkıntısı çekilmeyeceğini,

Ortak servislere gelen bütün evrakın bilgisayar ortamına aktarıldığı için sanal ortamda teftişin her zaman mümkün olabileceğini, adli katiplerin geleneksel olarak hâkim tarafından alınan kararları hâkimden sonra tasdik ettiklerini, ilk derece mahkemelerinden verilen ceza kararlarının istinafta sonlandığını, 6 yıldan fazla ceza gerektiren suçların ilk derece yargılamalarının istinafta yapıldığı, 600.000 Euronun altındaki hukuk mahkemesi kararlarının Yargıtay'a gitmediği, hâkimler arasında görev ihtilafı olursa da Yargıtay'ın çözdüğü,

Gerek İstinaf Mahkemelerinde gerekse Yargıtay'da raportör hâkim olmayıp, dosyaların üyelerce okunup incelendiğini,

Ülke genelinde istinaf mahkemelerinde 800 civarında hâkimin görev yaptığını, istinafta taraflar isterse duruşma yapıldığını,

İfade etmiştir.

D. 29.06.2012 Tarihinde Ziyaret Edilen Yerler ve Yapılan Görüşmeler

Yüksek Yargı Konseyi (CGJP)

Heyetimiz, Madrid şehrinde bulunan Yüksek Yargı Konseyi binasında Yargı Konseyi Üyesi ve Uluslararası İlişkiler Komitesi Başkanı Miguel CARMONA RUANO, Yargı Kurulu Üyesi ve Uluslararası İlişkiler Komitesi Üyesi Gemma GALLEGRO SANCHEZ, Uluslararası İlişkiler Birim Başkanı Kıdemli Hâkim Jose Miguel GARCIA MORENO tarafından karşılanmış olup, ilgililer Konseyin yapısı ve işleyişi hakkında bilgi vermişlerdir.

Konuşmacılar; Yüksek Yargı Konseyi'nin sadece hâkimler (savcılar dışında) üzerinde yönetim ve idare fonksiyonunun olduğunu, Konsey'in 20 üyeli olup, üyelerin 12'sinin hâkim, 8'inin ise avukat, akademisyen gibi hukukçulardan oluştuğunu, Konsey'in oluşumunda değişiklik yapılarak ve tüm konsey üyelerinin hâkimler tarafından seçilmesinin düşünüldüğünü, mevcut sistemde üyelerin meclis tarafından seçildiklerini, haftalık ve ihtiyaca göre toplantılar yaptıklarını, Konsey'in tüzük ve yönetmelik çıkarma yetkisi bulunduğunu, hâkimlerin seçilmesiyle ilgili birimlerinin de olduğunu, Yargıtay ve mahkemelerdeki hâkimlerin tayinlerinin Konseyce yapıldığını, Yüksek Hâkimler Konseyinin başkanının aynı zamanda Yargıtay'ın da başkanı olduğunu, üçüncü komisyonun disiplin komisyonu olduğunu, hâkimlerin disipline uyup uymadıkları yönünde inceleme yapıldığını, son kurulan komisyonun ise eşitlik komisyonu olduğunu, bu komisyonun erkek ve kadın hâkimlerin arasındaki eşitliğin gözetilmesi işlemlerini yürüttüğünü ifade etmişlerdir.

Disiplin Komisyonu'nun teftiş departmanı ile çok sıkı çalıştığını, teorik olarak Yargıtay hâkimlerinin teftişinin de Konsey'e bağlı teftiş departmanınca yapılabileceğini, ancak şimdiye kadar teftiş etmediklerini, Yargıtay Başkanıyla alâkalı şikayetlerin de inceleme merciinin Yüksek Yargı Konseyi olduğunu, teftiş servisinin Konsey'in disiplin komisyonuna bağlı olduğunu ve 4 tane yargıcın görev yaptığını,

Tüzük çıkarma yetkilerine dayanarak uluslararası ilişkileri düzenlemek amacıyla Konsey içinde bir komisyon kurarak uluslararası yargı ağlarına katılmayı ve mahkemelerin diğer ülke sınırlarına giren davalarda yetkisini belirlemeyi amaçladıklarını, Güney Amerika ülkeleri ile ortak bir ağ kullandıklarını, ayrıca Avrupa Birliği hukuku normları ve kararlarını takip ettiklerini ve hâkimleri bilgilendirdiklerini, uluslararası organizasyonlara katılma, kurumsal ilişkileri düzenleme, ortak projeler yapma gibi uluslararası faaliyetlerinin olduğunu,

Bakanlıkça Parlamento'ya kanun teklifi sunulurken Konsey tarafından görüş bildirildiğini, Bakanlık ile birbirlerinin yetki sınırlarına dikkat edildiğini, Konseyin mahkeme açma-kapama yetkisinin olmadığını, mahkeme sayılarının azaltılması ve küçük yerlerin kapatılması için Adalet Bakanlığı'na öneride bulduklarını,

Belirtmişlerdir.

Yüksek Kurul'un 20 üyesinden 12'sinin yargıç, 8'inin hukukçu (avukat, prof. gibi) olduğunu, 12 yargıcın parlamento tarafından oy çokluğu ile seçildiğini, Konsey üyesi olan hâkimlerin Yüksek Yargıdan (halen 1 üye yüksek hâkim) veya diğer mahkemelerden olabildiğini, hâkim derneklerince 36 adayın gösterildiğini, bunlar içinden 6'sının Parlamento, 6'sının Senato tarafından (3/5 çoğunlukla) seçildiğini, keza hukukçu üyelerin de 4'ünün Parlamento, 4'ünün Senato tarafından aynı nitelikli çoğunlukla seçildiğini, bu şekilde seçilen 20 üyenin toplanarak Yargıtay Başkanını ve dolayısıyla Konsey Başkanını seçtiklerini, Başkanın oy hakkı olduğunu, ancak mevcut sistemin seçimde Parlamento ve Senato'nun tek belirleyici olması hâkimlerin direk seçici olmaması nedeniyle eleştirildiğini, yeni düzenleme yapılarak doğrudan hâkimler tarafından seçim yapılmasının düşünüldüğü, Yargıtay Başkanı'nın meslekte en az 15 yıl tecrübeli olanlar arasından 5 yıllığına Yüksek Yargı Konseyince seçildiğini, Konsey üyelerinin 5 yıldan sonra kadrolarının bulunduğu önceki görevlerine ya da isterlerse başka bir mahkemeye de atanabildiğini,

5.000 hâkim kadrosu olduğunu, en son yapılan hâkimlik sınavıyla alınanların çoğunluğunu kadınların oluşturduğunu, eşitlik komisyonunun bu dengeyi sağlamaya çalıştığını, Konsey'de 7 kadın hâkim üyenin bulunduğunu, 80 üyeli Yargıtay da ise 10 kadın hâkim üyenin olduğunu, Başkanla birlikte 21 kişilik bir Konsey olup, aylık toplantılarda önemli kararlar verdiklerini, konu bazında oluşturulmuş komisyonların olduğunu, iki adet daimi komisyon olduğunu, genel kurulun haftada bir toplandığını, konsey üyelerinin birden fazla komisyonlara üye olabildiğini, komisyonların 5 üyeden oluştuğunu, bazı komisyonların yasayla kurulmuş olup, bunların; sürekli komisyon, disiplin komisyonu, sınıflandırma ve değerlendirme komisyonu, eşitlik komisyonu olarak adlandırıldığını, bazı komisyonların tüzükle belirlendiğini, bunların; bütçe, uluslararası ilişkiler, raporlama, adli akademi ve teftiş komisyonu olarak ayrıldığını, sınıflandırma ve değerlendirme komisyonunda hâkimlerin bir göreve seçilmeleri söz

konusu ise bu komisyonca değerlendirilip teklif edildiğini, ayrıca eşitlik komisyonunun da olduğunu, komisyonlarda memurlardan oluşan destek ekiplerinin bulunduğunu, bu kişilerin hâkim, savcı ve avukatlardan seçildiğini, teftiş kurulunda çalışanların ise mahkemelerde belli bir süre görev yapmış hâkimler olduğunu,

Belirtmişlerdir.

Konseyin Genel İşleri:

Konseyin temel görevinin her düzey hâkimin atanması olduğunu, bu atamanın hâkim adaylarının yer seçiminden sonra atanmasında olduğu gibi onay şeklinde de olabildiğini, Konsey'in boşalan hâkim kadrolarının ilanı görevi de bulunduğunu, boşalan mahkeme kadrolarına başvuranlar içinde en kıdemli hâkimin atandığını ve işlemleri de Konsey'in yaptığını, seçim ve atama işlemlerinin yasayla düzenlendiğini, Konsey'in atamaya ilişkin kararlarının Yargıtay'ın idari davalara bakan dairesinde temyiz edilebildiğini, Konseyin diğer bir görevinin disiplin kararlarını vermek olduğunu, disiplin komisyonunun disiplin cezalarını uyguladığını, meslekten men, görevden uzaklaştırma cezaları için Konsey'in genel kurulunun salt çoğunlukla karar verdiğini, Yargıtay üyeliğine ve daire başkanlığına seçimin de Konsey'ce yapıldığını, üyelik seçiminde kıdeme, hâkimin kararlarının kalitesine, kariyeri boyunca aldığı eğitimler, kurslar ve akademik çalışmalarına, disiplin cezası alıp almadığına, ilgili Yargıtay dairesinin baktığı işlerde çalışıp çalışmadığına bakıldığını, karar alınırken bu kriterlerin ayrı ayrı puanlanmadığını, sadece kararın gerekçesinin açıklandığını, hâkimlerin yükselmelerine Konsey'in karar verdiğini, birinci sınıf hâkimliğe yükselmenin 4-5 yıl tecrübeden sonra otomatik gerçekleştiğini, ancak birinci sınıf hâkimin Yargıtay üyeliğine atanmasının seçimle olduğunu ifade etmişlerdir.

Teftiş Sistemi:

Heyetimize, Yüksek Yargı Konseyi Teftiş Kurulu Başkanı Kıdemli Hakim Virginia GARCIA ALARCON, Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı Montserrat NAVARRO GARCIA, Raporlama Birimi Başkanı Carmen DEL RIEGO VALLEDOR tarafından teftiş sistemi hakkında bilgi verilmiştir.

Konuşmacılar; teftiş hizmetinin anayasada düzenlendiğini ve Yüksek Yargı Konseyi bünyesinde faaliyet gösterdiğini, teftiş kurulu başkanının Konsey tarafından görevlendirildiğini ve Konseyin disiplin dairesine karşı sorumlu çalıştığını, teftişin

çalışma merkezinin Konsey binasının dışında olduğunu, ülkede 13 teftiş biriminin bulunduğunu, 7 tanesinin belli bölgelerde sabitlendiğini ve bunların bölge teftiş birimleri olduğunu (Bask, Endülüs, Kanarya Adaları gibi), teftiş biriminin ceza, hukuk ve diğer mahkemeleri teftiş ettiğini, ayrıca 6 tane de yetki alanı tüm ülkeyi kapsayan ihtisaslaşmış (kadına karşı şiddet, özel hukuk, sosyal mahkemeler, idareye karşı açılan davalar gibi konularda) teftiş biriminin olduğunu, her bir teftiş biriminde bir koordinatör, bir müfettiş ve yardımcı adli sekreter bulunduğunu ve bu sayede teftiş hizmetlerini yürüttüklerini, minimum yapıda bir hakim ve adli sekreterin olduğunu, büyük bölgelerde birden fazla hakim veya sekreter olabildiğini, ayrıca bir de idari personel bulduklarını, teftişin adalet hizmetlerinin daha etkin ve hatasız yürümesi için yapıldığını, hâkimlerin yapmış oldukları hukuk işlemlerinde hata ve usulsüzlük olmaması için tedbir aldıklarını, teftiş kurulu başkanınca risk bazlı olarak (öncelikli ve sorunlu alanlar, yıl içinde alınan şikayetler gözetilerek) yıllık teftiş planı yapılıp, Yüksek Yargı Konseyi genel kurulunca onaylandığını, planlanmamış yerlerin de teftiş edilebildiğini,

Bir yıl üç ayrı döneme ayrılarak (Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Eylül-Kasım) teftiş yapıldığını, üç aylık dönemin ilk bir ayında fiziki teftiş yapılıp kalan iki ayının raporlama ile geçtiğini, Nisan ve Kasım ayların da ise sanal teftiş yapıldığını, diğer ayları başka faaliyetlere ayrıldıklarını, Ağustos ayında adli tatilde sadece ceza mahkemelerinin çalıştığını, üç aylık dönemlerin başında fiziki teftişe gittiklerini, personel eksikliği, bilgisayar yetersizliği ve binaların yetersiz olması durumlarını tespit ettiklerinde ilgili departmana ilettiklerini, savcılıkla ilgili tespitleri olursa bunu da ilgili yere ilettiklerini, teftiş yapılan hâkimin uygulamalarında eksikliği tespit edilince (örneğin; davanın gecikmesi, dosyalara yeterli ilginin gösterilmemesi, delillerin iyi toplanmaması, kararı geç yazdırması, tarafları çağırılmaması gibi durumlarda) bu durum adalet hizmetlerini ciddi etkilemiyorsa kendisine küçük uyarı yapılabildiğini, ancak durum çok ciddi bir boyutta ise ilgili hâkim hakkında disiplin dosyası açılması hususuna raporda yer verildiğini,

Yüksek Yargı Konseyi'nin teftiş planını onayladıktan sonra denetimin 40 gün öncesinden mahkemelere ve barolara bildirildiğini, mahkemelere istenen belgelerin hazırlanması ve merkeze gönderilmesi için süre verildiğini, istenilen belgeler geldikten sonra görevli müfettişin gelen belge ve dokümanlar üzerinde inceleme-analiz yapıp

öncelikli ve sorunlu alanları belirlediğini, ayrıca üç ayda bir bütün mahkemelerde açılan dava sayıları ve yapılan işlemler hakkında adli sekreterler tarafından doldurularak Konseye gönderilen dokümanların incelendiğini, bir adliyenin denetim kapsamına alınabilmesi için 31 Aralık-30 Haziran arasında açılan dava sayısı, karar verilen dava sayısı, bekleyen (derdest) dava sayısı, aynı bölgede emsallerine nazaran mahkemenin gelişim performansı gibi parametrelerin belirlendiğini, program dahilinde adliyelerin ziyaret edildiğini, teftişin rehberlere uygun olarak yapıldığını, ziyaret sırasında belli sayıda dava dosyası incelenerek gecikme olup olmadığı, hâkimin bilgisi ve yeteneği konularında fikir edinmeye çalıştığını, müfettiş-hâkimlerin bilgisayar sistemine, binaların fiziki yeterliğine ve vatandaşlara nasıl davranıldığına da baktıklarını, müfettişlerin öncelikle hâkim ve katiple görüşme yaptığını sonra da dosyaları istediğini, duruşmalar kameraya kaydedildiğinden müfettişlerin bu kayıtlardan da izlemek suretiyle duruşmaya zamanında başlanıp başlanmadığı, hâkimin taraflara ve avukatlara tutum ve davranışı, duruşmaların takibi gibi konularda kanaat edinmeye çalıştıklarını,

Sanal teftiş; her mahkemenin iki yılda bir sanal teftiş yapıldığını, bunun merkezden bilgisayar üzerinden elde edilen bilgilerle yapıldığını, yıl içerisinde belli dönemlerde fiziki teftişin yanı sıra sanal teftiş yoluyla da tüm mahkemelerin teftiş edildiğini, sanal teftişte bir takım kriterler (filtreler) belirlenerek sorgulamalar yapıldığını (örneğin; derdest dosyası 1000'den fazla bulunan mahkemeler, 50'den fazla yazılmamış kararı bulunan hâkimler, 50'den fazla şikayet gelen adliyeler gibi), sorgulama sonuçlarına göre riskli adliyeler belirlenip gecikme ve aksamanın sebebi yazıyla sorulur, cevap tatmin edici ise (personel yetersizliği, hâkimin hastalığı vs.) denetim beklemeye alınır, gerekçe tatmin edici değilse fiziki denetim altına alındığını, sanal teftiş sırasında yine başka birimleri ilgilendiren sorunlarla karşılaşınca bu birimlere bilgi verildiğini,

Teftişin asıl amacının yargı faaliyetinin yürütülmesinde etkinlik sağlamak ve bu hedefin tutturulmasına destek sağlamak olduğunu, İspanyol hâkimlerin kapasitelerinin çok üstünde çalıştıklarını, bu nedenle küçük aksaklıkları disiplin konusu yapmayıp, yapıcı ve yol gösterici davrandıklarını, müfettişlerin inceleyecekleri dosyaları ve sayısını kendilerinin belirlediğini, örneklem sayısının duruma göre 40, 50, 100 olabildiğini, hem derdest hem de karara çıkan dosyaların incelendiğini, ülke genelinde Başkan ve iki yardımcısı hariç 36 müfettişin görev yaptığını, müfettişliğe seçilmek için

en az 10 yıl hâkimlik yapmak gerektiğini, müfettişlerin değişik uzmanlık alanına sahip hâkimler arasından 10 yıllığına seçildiğini, denetimlerin rutin değil risk odaklı yapıldığını, 2011 yılında tüm mahkemelerin ancak % 10'unun denetlenebildiğini, ancak her mahkemenin er ya da geç bir şekilde teftiş geçirdiğini, denetimlerin tüm adliye bazında değil mahkemeler bazında planlanıp yürütüldüğünü, bir adliyenin ortalama 5 iş günü içinde (Pazartesi'den Cuma'ya kadar) denetlendiğini, her teftiş biriminin yılda ortalama 18-20 mahkemeyi denetlediğini,

Müfettişin denetimin başlangıcında ve sonunda denetlenen hâkimle görüştüğünü, denetim sonunda yapılan görüşmede müfettişin elde ettiği bulguları ilgili hâkimle paylaşarak onun görüşünü aldığını, bu yolla yanlış anlaşılmalardan ve maddi hataların düzeltilebildiğini, müfettişin hâkimin kararları hakkında bir tasarrufu olmadığını, kararları yanlış olsa dahi bir işlem yapmadığını, hâkimin kararı rüşvet karşılığı verdiğini öğrenen müfettişin bunu ancak ihbar edebileceğini, soruşturma görev ve prosedürünün teftiştan ayrı işlediğini,

Müfettişlerin denetlenen hâkimler hakkında hâl kağıdı, performans bilgi formu vs. düzenlemediklerini, hâkimlerin yükselmelerinde denetimlerin etkisinin olmadığını, yükselmelerde asıl kriterin mahkemenin faaliyeti hakkında (bakılan iş, çıkan iş durumu vs) üç ayda bir adli sekreterlerce doldurulup Konsey'e gönderilen raporlar olduğunu, diğer bir kriterin ise ilgili hâkimin özgeçmişi, aldığı eğitimler, kurslar, akademik çalışmaları vs. konularında Konsey'in Değerlendirme Komisyonuna gönderdiği dokümanlar olduğunu,

Denetim raporlarının (tutanağının); amaç ve kapsam, insan kaynakları, malzeme durumu, iyi uygulama örnekleri, sorunlar, çözüm önerileri bölümlerinden oluştuğunu, rapordaki önerilerin yerine getirilip getirilmediğinin izlendiğini, yerine getirme-uygulama (düzeltme) süresinin 1-3 ay olduğunu, bu sürede yerine getirilmez ise sabır gösterildiğini ve işbirliği rica edildiğini, yapılacak işin bazen daha uzun süre aldığını (örneğin; büyük adliye binası yapılması önerisi),

Soruşturma-Disiplin İşlemleri;

Fiziki ve sanal teftişlerde disiplinler bir durumla karşılaşıldığında ya da ihbar veya şikayet yoluyla bir problem intikal ettiğinde durumun teftiş kurulunca değerlendirildiğini, adliyelerdeki şikayet kutularına atılan şikayetlerin halkla ilişkiler

bürosunca incelendiğini, disiplin boyutu olmayanların bu büro tarafından sonuçlandırıldığını, disiplin boyutu olanların teftiş kuruluna gönderildiğini, şikayetlerin çoğunun davalardaki gecikmelerle alakalı olup bunların müfettişlerce incelenip sonuçlarının halkla ilişkiler bürosuna gönderildiğini ve müfettişin önerisi doğrultusunda hareket edildiğini, şikayetin konusu bir karara ilişkin ise Konseyin temyiz yetkisi olmadığı belirtilerek temyiz yoluna başvuru yapması için vatandaşa bilgi verildiğini, kararda bir gecikme olmuş ise sorumlunun tespit edildiğini, gecikme hâkim dışındaki kişi veya birimden kaynaklanıyorsa Adalet Bakanlığına veya ilgili otonom bölgeye bilgi verildiğini, gecikmede hâkimin kusuru varsa teftiş kurulunda ön disiplin dosyası açıldığını, adli katip ve/veya hâkimden konuya ilişkin açıklama-rapor istendiğini, mahkemenin iş yükü vs. incelendikten sonra teftiş kurulu tarafından bir rapor hazırlanıp disiplin komisyonuna sunulduğunu, disiplin komisyonunun 15 gün de bir toplanarak gelen raporları incelediklerini, teftiş raporunda dosyanın arşive kaldırılması, derinlemesine araştırma yapılması veya disiplin soruşturması açılmasının önerilebildiğini, komisyonun disiplin soruşturması açılmasına karar vermesi halinde Konsey dışından genellikle il istinaf mahkemesinden bir soruşturma hâkimin görevlendirildiğini, bu hâkimin her türlü soruşturma işlemini bizzat yürüttüğünü, hakkında soruşturma yapılanın avukatı ile kendini savunabileceğini, soruşturma hâkiminin topladığı delillere göre kanaatini içeren raporunu disiplin komisyonuna sunduğunu, ağır disiplin suçları hakkında Konsey genel kurulunun karar verdiğini, hafif suçlarda ise disiplin komisyonunun dosyayı Eyalet Yüksek Mahkemesine (Eyalet Yargıtay'ı) gönderdiğini, Eyalet Yüksek Mahkemesinin idari dairesinin konuyu karara bağladığını, bu karara karşı itirazın Konsey tarafından, ağır suçlarla ilgili Konsey kararına karşı temyiz de Yargıtay (idari davalar dairesi) tarafından incelendiğini, disiplin soruşturmalarının 6 ay içinde sonuçlandırılmak zorunda olduğunu, hâkimler hakkında 2010 yılında 48, 2011 yılında 57 adet disiplin cezası verildiğini,

Hâkimlerin ceza kanunu anlamında kişisel bir suç işlemeleri halinde soruşturma ve yargılamanın genel hükümlere göre yürütüldüğünü, görev suçlarının soruşturmasının kıdemli hakimlerce, yargılmasının Eyalet Yüksek Mahkemesinde yapıldığını, Yargıtay üyelerinin suç yargılamalarının ilgili ceza dairesinde yapıldığını,

Etik Davranış İlkeleri; İspanya'da disiplin konuları ile etik konuların birbirinden ayrıldığını, disiplin hükümlerinin yasayla düzenlendiğini, etik konusunda yasa ya da

tüzük bulunmadığını, Konsey'in Bangolar Yargı Etiği İlkeleri ile Latin Amerika Yargı Konseyleri Ağı tarafından benimsenen yargı etiği ilkelerini benimsediğini, etik kurallara aykırılığın bir müeyyidesi bulunmadığını, bu aykırılığın aynı zamanda disiplin boyutu varsa ilgilendiklerini,

İfade etmişlerdir.

IV. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

İspanya'daki yargı teşkilatı ile mahkeme yönetimi sisteminin ve özellikle yargısal teftiş uygulamalarının yerinde görülmesi amacıyla yapılan ziyarette yakın ilgiyle karşılaşılmış, genel olarak sorduğumuz tüm sorulara içtenlikle cevap verilmiştir. Ziyaret edilen yargısal kuruluşlar ve mahkemelerin işleyişine ilişkin bilgi ve doküman alınmış, ancak söz konusu dokümanlar İngilizce ve İspanyolca yazıldığı için bir kısmı henüz tercüme edilememiştir.

Kapsamı yukarıda belirtilen çalışma ziyareti oldukça faydalı ve verimli olmuş, farklı bir ülkeye ait yargı sistemi ile bu sistemdeki kontrol ve denetim mekanizmaları konusunda kendi sistemimiz ile mukayeseli şekilde incelenme fırsatı elde edilmiştir.

Yargı alanında yaşanan sorunlar (mahkemelerin iş yükü, yargılamaların uzun sürmesi, personel ve fiziki yetersizlik) bakımından ülkemiz ile İspanya arasında büyük ölçüde benzerlik ve paralellik bulunmasına karşın, ülkenin eyaletlere (otonom bölgelere) ayrılması nedeniyle adli sistem ve mahkeme yapılanmasının özellikle savcılık kurumunun bağılılığı ve işlevi, sorgu hâkimliği uygulaması ve teftişin yapılış tarzı açılarından farklılıklar arz ettiği, ancak bu tür ziyaretlerin farklı sistem ve uygulamaları yerinde görerek en iyi uygulama örneklerini alıp kendi sistemimizin geliştirilmesi çalışmalarında göz önünde tutmak, ülkemiz yargı sistemi ve uygulamaları hakkında doğru bilgileri vererek yanlış ve eksik bilgiye dayalı ön yargıları gidererek farkındalık yaratmak açılarından yararlı olduğu değerlendirilmektedir.

Ziyaret sırasında heyetimizin ilgi ve dikkatini çeken, ülkemiz açısından da uygulanabilirliği değerlendirilen;

- a) Hâkimlerin yargısal görevlerini verimli ve etkili bir şekilde yerine getirebilmeleri için onlara (teknik ve personel) desteği sağlamak amacıyla tasarlanan ve adına Yargı Ofisi (OJ) denilen; özetle adli sistem

organizasyonunu yeni baştan ele alan, adliyelerin ve mahkemelerin teşkilatlanmalarını değiştiren, idari ve yargısal konularda teknolojiyi azami kullanmayı hedefleyen, mekanların teknolojik olarak tasarlandığı, personelin eğitimine azami önem veren, görev tanımlarının, iş süreçlerinin, saydamlığın, hesap verebilirliğin, esnekliğin ve birliğin ön planda olduğu sistemin ülkemize de kazandırılması,

- b) Cuenca ve bazı adliyelerde pilot olarak uygulamaya başlanan ve başarılı sonuçları görülüp yaygınlaştırılması düşünülen, uzmanlaşma, personel tasarrufu ve uygulama birliği sağlayan Mahkeme Ortak Servisleri uygulamasının uzmanlaşma ve personel sıkıntısı yaşayan adliyelerimizde de hayata geçirilmesi,
- c) Mahkemelerde tüm parasal hesap ve işlemlerin (harç, yargılama masrafı, emanet hesapları, para cezaları gibi) her mahkemeye verilecek banka kod numarası üzerinden yürütülmesi, paraya el sürülmemesi uygulamasının ülkemizde de yaygınlaştırılması,
- d) Duruşmaların tümünün kamerayla görüntülü ve sesli olarak kaydedilmesi, ayrıca katip kullanılmaması, sanık, tanık ve bilirkişilerin duruşmaya gelmeden görüntülü olarak dinlenebilmesi, temyiz incelemesinin CD üzerinden yapılması, duruşmaya katılmayan ya da yetişemeyen avukatların adliye girişindeki elektronik cihaza yerleştirdiği CD veya USB'e duruşmanın kaydını kopyalayabilmesi uygulamasının UYAP üzerinden tasarlanması,
- e) Teftiş Kurulunun çalışma sisteminin yeniden ele alınarak, her adliye ve mahkemenin mutlaka denetlenmesi yerine İspanya'da olduğu gibi risk odaklı bir denetim anlayışıyla sorunlu mahkemelere önem ve öncelik vermek suretiyle denetim programının hazırlanması, belirlenecek kriterler ölçüsünde Uyap üzerinden sanal teftişler, istatistikler ve raporlamalar yapılması, müfettişlerin adliyede kalma sürelerinin asgari seviyeye indirilmesi, raporlama ve sair işlemlerin merkezde tamamlanması, denetimlerde yapıcı, yol gösterici, rehberliği öne çıkaran metodolojinin benimsenmesi, denetim raporlarında kişi ve olaya özgü özel tavsiyeler yerine İspanyol müfettişlerce yapıldığı gibi "denetimin amaç, hedef ve kapsamı, denetlenen mahkemenin insan

kaynaklarının (hâkim, personel) yeterliliği, malzeme, demirbaş ve fiziki ihtiyaç durumları, sorunlar, çözüm önerileri, iyi uygulama örnekleri, izleme takvimi” bölümlerine yer verilmesi,

Faydalı olacaktır.

Diğer taraftan, zaman darlığı ve muhatap kişi/kurumların başka programları nedeniyle yargısal kurumların tümüyle görülüp anlaşılması bakımından ziyaretin eksik kaldığı, bu nedenle noksan kalan hususlarda (özellikle icra-iflas sistemi, noterlik sistemi, bilirkişilik sistemi, yargı öncesi uyuşmazlık çözüm yolları gibi) yeni projeler yapılarak ülkemiz açısından tam bir kıyaslamaya imkân tanınmasının uygun olacağı düşünülmektedir. 31.07.2012

Saygıyla arz ederim.

Yaşar ŞİMŞEK

Hâkim

İç Denetim Birimi Başkanı